

Biblické červie diery: Použitie žalmov v NZ ako teologický fenomén biblického časopriestoru

1 zásada

Novozmluvní autori sú citliví na pôvodný význam starozmluvného textu keď, ho citujú a majú ho na mysli, keď používajú SZ texte v NZ.

Pre nás je kľúčom k správnej interpretácii biblicko-teologicky prístup k textu. To znamená, že potrebujeme rozumieť nie len čo sa deje v texte v tej konkrétnej situácii v dejinách Izraela, ale aj akú rolu odohráva v božom pláne spásy.

Napríklad, keď Boh zaslúbil Dávidovi, že mu postaví „dom“ (že jeden z jeho synov bude sedieť na tróne na veky), toto zaslúbenie má význam pre Dávida ako kráľa Izraela, t.j. jeho dynastia bude trvať na veky. Ale tiež má význam, ktorý sa iba časom vyjasní, t.j., že príde syn Dávida, ktorý privedie Božie kráľovstvo, ktoré nie je len pozemské kráľovstvo, ale kráľovstvo kde všetci, ktorí doňho patria sú spravodlivé božie deti.

1 pomôcka

Beale, G. K. *Handbook on the New Testament Use of the Old Testament: Exegesis and Interpretation*. Grand Rapids: Baker Academic, 2012.

6 krokov¹

1. Rozpoznať, keď NZ pripomína SZ. Rozpoznať, že NZ text používa SZ, ktorý konkrétny text používa, či je citát, parafráza, požičaná štruktúra, atď.
2. Porozumieť širší NZ kontext kde sa vyskytuje narážka na SZ.
3. Porozumieť SZ text vo svojom kontexte.
4. Preskúmať použitie SZ textu v skoršom a neskoršom Judaizme.
5. Porovnať NZ citát alebo parafrázu k SZ textu (aj varianty v rukopisoch) a spoznať, ktorý text autor používa a prečo, ako ho zmenil a prečo.
6. Analyzovať interpretačnú (hermeneutickú), teologickú a rétorickú stratégiu autora.

9 spôsobov ako NZ používa SZ²

1. Ukazuje na priame naplnenie proroctva SZ
 - Mat 2:5-6 *V judskom Betleheme*, tak ako to napísal prorok → Mich 5:2
2. Ukazuje na nepriame naplnenie biblicko-teologického proroctva (Beale „typologického“).
 - Jn 19:36 *Kosť mu nebude zlomená* → Ex 12:46, Num 9:12, Ž 34:21
3. Potvrďuje, že SZ proroctvo, ktoré ešte nebolo naplnené, bude naplnené na konci sveta.
 - 2Pet 3:11-14 Podľa jeho prisľúbenia očakávame *nové nebo a novú zem, v ktorých prebýva spravodlivosť* → Iz 65:17 a 66:22

¹ Beale, 42. Zmenené z 9 krokov na 6.

² Beale, 55-94. Beale má ďalšie tri.

4. Analogicky alebo obrazne porovnáva SZ text s NZ dobou, aby ukázal na všeobecný princíp.
 - 1K 9:9-10 *Mlátiacemu volovi nezaviažeš hubu.* → Dt 25:4
5. Používa v NZ obraz, ktorý sa používal podobným spôsobom v SZ.
 - Zj 13:2 *Šelma, ktorú som videl, podobala sa leopardovi; nohy mala ako medveď a jej tlama bola ako tlama leva.* → Dan 7:3-8
6. Potvrďuje, že autorita SZ potrvá až do dnes
 - Rim 3:2-4 Nech sa ukáže, že Boh je pravdivý a každý človek luhár, ako je napísané: *Aby si bol uznaný za spravodlivého vo svojich slovách a aby si zvíťazil, keď ťa súdia.* → Ž 51:6
7. Používa známy SZ text ako príslovie alebo „príslovečným spôsobom.“
 - NZ používa slovo „tajomstvo“ (27x) ako načaté naplnenie proroctva pre koniec časov, ktoré sa javí nečakaným spôsobom → Dan 2 (v 19)
 - Toto je príklad, keď je pomocné poznať použitie slovo „tajomstvo“ v židovskej literatúre v čase pred NZ. Napríklad qumranské texty používajú toto slovo v tom istom význame viac ako 100x.
8. Používa SZ pre rétorický efekt.
 - Rim 10:5-9 *Kto vystúpi do neba?* — aby priviedol Krista dolu — → Dt 30:12-14
9. Používa štruktúru SZ textu ako šablónu pre NZ text
 - Zj 4-5 → Dan 7 (Beale, 80)

Iné zdroje

Beale, G. K, and D. A Carson, eds. *Commentary on the New Testament Use of the Old Testament*. Grand Rapids: Baker Academic, 2007.

Kirkpatrick, A. F. *The Book of Psalms* (The Cambridge Bible; Cambridge University Press, 1902.

Žalm	v NZ
2:1, 2	Acts 4:25, 26
2:7	Acts 13:33; Hebrews 1:5 ; 5:5
2:8, 9	Revelation 2:26, 27; 12:5; 19:15
4:4	Ephesians 4:26
5:9	Romans 3:13
6:3a	John 12:27
6:8	Matthew 7:23; Luke 13:27
8:2	Matthew 21:16
8:4-6	Hebrews 2:6-8
8:6	1 Corinthians 15:27; Ephesians 1:22
10:7	Romans 3:14
14:1c, 2b, 3	Romans 3:10-12
16:8.-11	Acts 2:25-28
16:10b	Acts 13:35
18:2b	Hebrews 2:13
18:49	Romans 15:9
19:4	Romans 10:18
22:1	Matthew 27:46; Mark 15:34
22:7	Matthew 27:39; Mark 15:29; Luke 23:35
22:8	Matthew 27:43
22:18	John 19:24; compare Matthew 27:35; Mark 15:24; Luke 23:34
22:22	Hebrews 2:12
24:1	1 Corinthians 10:26 [28]
31:5a	Luke 23:46
32:1, 2	Romans 4:7, 8
34:8	1 Peter 2:3
34:12-16	1 Peter 3:10-12
34:20	John 19:36
35:19b	John 15:25
36:1b	Romans 3:18
37:11a	Matthew 5:5
38:11	Luke 23:49
40:6-8	Hebrews 10:5-7
41:9	John 13:18
41:13	Luke 1:68
42:5	Matthew 26:38; Mark 14:34
44:22	Romans 8:36
45:6, 7	Hebrews 1:8, 9
48:2	Matthew 5:35
51:4	Romans 3:4
53:1-3	Romans 3:10-12
55:22	1 Peter 5:7
62:12	Matthew 16:27; Romans 2:6
68:18	Ephesians 4:8
69:4	John 15:25
69:9a	John 2:17
69:9b	Romans 15:3
69:21	Matthew 27:34, 48; Mark 15:36; Luke 23:36; John 19:28, 29
69:22, 23	Romans 11:9, 10

Žalm	v NZ
69:25	Acts 1:20
72:18	Luke 1:68
78:2	Matthew 13:35
78:24	John 6:31
82:6	John 10:34
86:9	Revelation 15:4
88:8	Luke 23:49
89:10	Luke 1:51
89:20	Acts 13:22
90:4	2 Peter 3:8
91:11, 12	Matthew 4:6; Luke 4:10, 11
91:13	Luke 10:19
94:11	1 Corinthians 3:20
94:14	Romans 11:1, 2
95:7-11	Hebrews 3:7-11, 15, 18; 4:1, 3, 5, 7
97:7	Hebrews 1:6
98:3	Luke 1:54
102:25-27	Hebrews 1:10-12
103:17	Luke 1:50
104:4	Hebrews 1:7
105:8, 9	Luke 1:72, 73
106:10	Luke 1:71
106:45	Luke 1:72
106:48	Luke 1:68
107:9	Luke 1:53
109:8	Acts 1:20
109:25	Matthew 27:39
110:1	Matthew 22:44; Mark 12:36; Luke 20:42, 43; Acts 2:34, 35; Hebrews 1:13. Compare. Matthew 26:64; Mark 14:62; 16:19; Luke 22:69; 1 Corinthians 15:25; Ephesians 1:20; Colossians 3:1; Hebrews 1:3; 8:1; 10:12, 13; 12:2; 1 Peter 3:22
110:4	Hebrews 5:6; 6:20; 7:17, 21
111:9a	Luke 1:68
111:9c	Luke 1:49
112:9	2 Corinthians 9:9
116:10	2 Corinthians 4:13
117:1	Romans 15:11
118:6	Hebrews 13:6
118:22, 23	Matthew 21:42; Mark 12:10, 11; Luke 20:17; Acts 4:11; 1 Peter 2:4, 7
118:25, 26	Matthew 21:9; 23:39; Mark 11:9; Luke 13:35; 19:38; John 12:13
132:5	Acts 7:46
132:11	Acts 2:30
132:17	Luke 1:69
135:14a	Hebrews 10:30
140:3b	Romans 3:13
143:2b	Romans 3:20
146:6	Acts 4:24; 14:15

Sk 1:15-37

1. Rozpoznať, keď NZ pripomína SZ. Rozpoznať, že NZ text používa SZ, ktorý konkrétny text používa, či je citát, parafráza, požičaná štruktúra, atď.
 - a. Kde sú odkazy na SZ v Sk 1:15-37? Koľko ich je?
 - b. Na ktoré SZ texty odkazujú?
2. Porozumieť širší NZ kontext kde sa vyskytuje narážka na SZ.
 - a. O čom je kniha Skutky apoštolov?
 - b. Čo sa deje v Sk 1 pred týmto textom? Čo sa deje potom v Sk 2?
 - c. O čom môže byť Sk 1:15-37? Ako to logicky zapadá do tohto kontextu?
 - d. Tento text ukazuje na niečo (staro-)nové v božom pláne spásy (krok *dopredu*). Čo to môže byť?
3. Porozumieť SZ text vo svojom kontexte.
 - a. O čom sú tieto dva žalmy?
 - b. Keď pozriete na tieto dva verše konkrétne, čo majú spoločné? V čom sa líšia?
4. Preskúmať použitie SZ textu v skoršom a neskoršom Judaizme.
 - a. —
5. Porovnať NZ citát alebo parafrázu k SZ textu (aj varianty v rukopisoch) a spoznať, ktorý text autor používa a prečo, ako ho zmenil a prečo.
 - a. —
6. Analyzovať interpretačnú (hermeneutickú), teologickú a rétorickú stratégiu autora.
 - a. Čo môžu mať tieto žalmy spoločné s naším NZ textom? Aký je vzťah medzi Judášom a
 - b. Na ktorý spôsob použitia SZ v NZ (z našich 9) sa najviac podobá Sk 1:15-37?
 - c. Ak funguje takýto vzťah (Ježiš:Judáš ako Dávid:nepriatelia), čo to znamená pre interpretáciu nášho textu? Fungujú tieto citáty rovnako v tomto kontexte, či každý má inú úlohu?